

BESLUT

2020-09-07

Dnr: 20/00877

SAKEN

Det perfekta Kina, P1, 2019-12-23, program om samtidens Kina; fråga om saklighet

BESLUT

Programmet frias. Det strider inte mot kravet på saklighet.

PROGRAM

Det anmälda programmet var det första avsnittet i programserien *Det perfekta Kina* och skildrade bland annat människor och händelser i kvarteren kring Himmelska fridens torg. I programmet återgav en reporter förändringar som ägt rum i miljön kring Himmelska fridens torg och Falun Gong nämndes som en anledning till de säkerhetsåtgärder som införts. Vid ett tillfälle sades bland annat följande av reportern.

Mycket har förändrats under de här åren, en del av det provisoriska, det enkla eller kaotiska som jag älskade med Kina har försvunnit. Det är ofta precis sådant som strider mot partiets och Xi Jinpings vision av ett perfekt land. Och förändringarna i politiken märktes också vid Himmelska fridens torg där jag bodde. [...] Allt som stör intrycket rensas bort. Första gången jag besökte Himmelska fridens torg kunde grannarna från gränderna runt omkring fortfarande gå ner och flyga sina drakar här om kvällarna. Det är förbjudet nu, efter att bland andra anhängare till Falun Gong-sekten försökte demonstrera, infördes förbud mot vätskor, kontroller med metalldetektorer och röntgenapparater vid uppgångarna till torget.

ANMÄLAN

Anmälaren är kritisk till programmet och anför i huvudsak att det var fel av reportern, som varken är sinolog eller expert på religion, att kalla Falun Gong en sekt. Begreppet sekt används i Sverige för att misskreditera grupper och ingen fick bemöta påståendet.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio AB (SR) anser att inslaget överensstämmer med kravet på saklighet och anför i huvudsak följande.

Det perfekta Kina undersökte genom arkivmaterial och personligt journalistiskt berättande det moderna Kina där kommunistpartiets vision av ett perfekt samhälle möter vanliga människors drömmar och planer. Falun Gong nämndes i en enda mening som del av en bakgrund till de säkerhetsåtgärder som införts. På så sätt beskrevs också den roll Falun Gong spelar i det kinesiska samhället. Den kinesiska regeringen, som förföljer Falun Gong, har valt benämningen ”ond kult”.

Falun Gong uppstod i början av 1990-talet i Kina. Ledaren av rörelsen kallas mästare och står bakom boken ”Zhuan Falun”, som anses vara rörelsens viktigaste skrift. Ledaren emigrerade senare till New York, där han fortsatt att utfärda nya direktiv för rörelsen. Där återfinns element från bland annat buddhism och vad som beskrivits som ”new age”-rörelser. Inom religionsvetenskapen finns inget allennärådande begrepp för den här typen av rörelse, utan flera termer används.

”Ny religiös rörelse” är ett begrepp som använts, delvis för att undvika benämningen ”sekt”. Men att en rörelse är ny beskriver inte innehållet och den blir dessutom ”gammal” ganska snabbt. Religionsforskare som studerat nya religiösa rörelser har använt mer precisa begrepp som ”audiensrörelse”, ”klientrörelse” och ”kultrörelse”.

Att beskriva Falun Gong som en ”audiensrörelse”, där medlemmarna är löst knutna till rörelsen genom olika medier, skulle kunna stämma bra på hur rörelsen verkar i Sverige. Men en sådan rörelse karaktäriseras av forskarna som stående i ett lågt spänningsförhållande till det omgivande samhället. Det stämmer i Sverige, men absolut inte i Kina, som avsnittet beskriver.

”Klientrörelse” skulle eventuellt också kunna användas som beteckning på Falun Gong. Den beteckningen stämmer så till vida att Li Hongzhi fungerar som ”mästare” som förmedlar vägledning till medlemmarna. Till exempel förklarade hen i ett brev nyligen på den centrala webbsidan för Falun Gong, minghui.org, att den så kallade coronaepidemin är orsakad av dålig moral, att viruset är speciellt riktat av gudomliga krafter mot Kinas kommunistparti och att sanna lärjungar till Falun Gong har en högre energi som skyddar dem genom att förstöra dålig karma och mikrober.

Både ”audiensrörelse” och ”klientrörelse” är dessutom alltför okända begrepp för att användas i en kort beskrivning i ett radioprogram. ”Sekt” däremot har fördelen att det är ett begrepp som är känt för den svenska allmänheten, och

upplyser om rörelsens starkt konfliktfyllda förhållande till det omgivande kinesiska samhället, något som det vagare uttrycket ”andlig rörelse” inte gör. Att enbart säga ”rörelse” vore också något missvisande, eftersom Falun Gong till skillnad från till exempel ”miljörörelsen” är mästarcentrerad.

Falun Gong passar också in på vissa av de kriterier för begreppet sekt som religionsforskare använt.

- Konformitet med gruppen, t.ex. klädsel, lära och uppträdande. Mästaren gör genom minghui.org anspråk på att vara central riktningsgivare och framställer sig som bärare av hemlig och unik kunskap förmedlad av en högre kraft.
- Beroende - kan uppnås genom sång, dans, meditation och utmattning på grund av sömnbrist. Ständiga uppmaningar till ”kultivering” - där gruppens meditationslära är grundläggande.
- Nedvärdering av dem som står utanför genom demonisering och polarisering, vilket stärker grupptillhörigheten och förståelsen av att ha ett viktigt uppdrag i världen. Mästarens undervisning vänder sig främst mot Kinas kommunistparti, men gör också stark skillnad mellan ”lärjungar” å ena sidan och ”vanliga människor” å andra sidan, pekar ut konstruktörer av digitala spel som kontrollerade av utomjordiska krafter, framställer vanliga legala processer (mot Falun Gong) som ”dävliska” eller ”onda” och sjukdomssymptom enligt vanliga medicinska diagnoser som skapade av onda krafter för att förvillra dem som ännu inte uppnått en tillräckligt hög grad av ”kultivering” enligt gruppens praktiker.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SR ska utöva sändningsrätten sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (14 § i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden anser att SR i ärendet har visat stöd för uppgiften som presenterades i programmet och finner därför att vad anmälaren anfört inte medför att programmet strider mot kravet på saklighet.

Detta beslut har fattats av Ulrik von Essen, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Bo-Erik Gyberg, Gunnar Springfeldt och Kristina Åberg efter föredragning av Karin Lundin.

På granskningsnämndens vägnar

Ulrik von Essen

Karin Lundin

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.